

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/2061
Toplantı Tarihi/Sayısı : 14.9.2023/36
Karar Numarası : 2023/667
Başvuran : F.B.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Tarsus Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : Alifakı Mahallesi Alifakı Sokak Tarsus Ceza İnfaz Kurumları
Kampüsü No:246 Tarsus/Mersin

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın bulunduğu Tarsus Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kitap okuma, mektup alma/gönderme ve görüntülü görüşme hususlarında mağduriyet yaşadığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;
- 10 kitap kotası uygulaması ile kitap okuma haklarının kısıtlandığını,
  - Kullanabildikleri tek iletişim aracı olan mektupları göndermekte sorun yaşadığını, diğer ceza infaz kurumlarında mektupların sorunsuz bir şekilde gönderildiğini,
  - Adli suçlardan mahkûm olanların görüntülü telefon hakkından yararlanabilirken kendisinin sadece 10 dakika sesli telefon görüşmesi yapabildiğini iddia etmektedir.
3. Muhatap Tarsus Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;
- Kurumda barındırılan mahpusların buldukları kitapların fazla olması ve sayı ile sınırlandırılmaması halinde aramalarda sorun yaşandığı, bu kitapların mahpuslar tarafından farklı amaçlar için kullanılabildiği, mahpusların; öğrenci ise ders kitaplarında sınırlama olmaksızın, her bir mahpusun kendi koğuşunda şahsına ait yedi ve Kurum kütüphanesinden temin edeceği üç kitap bulundurabildikleri, kota dışında kalan kitapların gönderilmesi hususunda sadece kargo yoluyla değil, mahpusun ziyaretçisine elden teslim edilerek de işlemlerin yapıldığı,
  - Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğünün (PTT) düzenlemiş olduğu fiyat listesi çerçevesinde, Mektup Okuma Komisyonu tarafından; gelen/giden mektupların alıcısına/göndericisine verilmeden önce mevzuat hükümleri çerçevesinde incelendiği, Mektup Okuma Komisyonu tarafından gönderilmesi/verilmesi sakıncalı görülen mektuplar hakkında durumun tutanak ile kayıt altına alınarak Disiplin Kuruluna gönderildiği ve kısmen/tamamen sakıncalı mektup kararı alınması halinde durumun mahpusa tebliğ edilerek 15 gün içerisinde İnfaz Hakimliğine itiraz hakkı olduğunun bilgisinin verildiği,
  - Adalet Bakanlığı tarafından yürütülmekte olan Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu

Projesi (ACEP) kapsamında 20/12/2021 tarihinden itibaren mahpusların haftalık telefon görüşmelerini kesintisiz bir şekilde yapabilmeleri amacıyla ACEP görüşme sisteminin kurulumu yapıldığı, mevzuat hükümleri gereği başvuranın haftada 10 dakika sesli telefon görüşmesi yapabildiği ifade edilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. Ailesinin maddi durumunun iyi olmaması ve yılda iki-üç gün görüşüne gelmesi nedeniyle fazla kitaplarını ailesine veremediği ve her hafta kargo yolu ile ailesine kitap gönderemediği, bu sebeple sayıca ondan fazla olan kitaplarının uygun bir depoda muhafaza edilerek okuduğu kitapların depodaki diğer kitaplarla değiştirilmesini istediği,

b. Kullanabildikleri tek iletişim aracı olan mektupları göndermekte sorun yaşadıkları belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde: "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun görevleri arasında sayılmıştır.

6. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.*" ve sekizinci fıkrasında yer alan "*9'uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.*" delaleti ile özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; ... yönlerinden incelenir. "

8. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, 13 uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

9. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi le bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. *“Adaletin gereklerine, kurumun güvenliğine ve düzenine uygun olmak koşuluyla, bedelini kendisinin ya da üçüncü bir kişinin ödemesi halinde, mahpusların kitap, gazete, yazılı materyaller ve diğer boş zaman araçlarını edinmesine izin verilir.”*(Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları, 70/175, 17/12/2015, Kural 117.).

13. *“Spor, oyunlar, kültürel faaliyetler, özel hobiler ve diğer boş zaman uğraşlarını kapsayan eğlendirici fırsatlar yaratılmalıdır ve mümkün olduğunca mahpusların bu etkinlikleri organize etmelerine izin verilmelidir.”* (Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Bakanlar Komitesinin Avrupa Cezaevi Kurallarına Dair Üye Devletlere Tavsiye Kararı, Rec(2006)2-rev, 1/7/2020, Karar 27.6.).

14. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un *“İnfazda temel amaç”* başlıklı 3'üncü maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“(1) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amaç, öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün; yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır.”

15. Başvuranın 10 kitap kotası uygulaması ile kitap okuma haklarının kısıtlandığı ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından Kurumda barındırılan mahpusların buldukları kitapların fazla olması ve sayı ile sınırlandırılmaması halinde aramalarda sorun yaşandığı, bu kitapların mahpuslar tarafından farklı amaçlar için kullanılabilirdiği, mahpusların; öğrenci ise ders kitaplarında sınırlama olmaksızın, her bir mahpusun kendi koğuşunda şahsına ait yedi ve Kurum kütüphanesinden temin edeceği üç kitap bulundurabildikleri, kota dışında kalan kitapların gönderilmesi hususunda sadece kargo yoluyla değil, mahpusun ziyaretçisine elden teslim edilerek de işlemlerin yapıldığı ifade edilmiştir.

16. 5275 sayılı Kanun'un *“Sürelili veya süresiz yayınlardan yararlanma hakkı”* başlıklı 62'inci maddesine göre: *“(1) Hükümlü, mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla sürelili ve süresiz yayınlardan bedelini ödeyerek yararlanma hakkına sahiptir. (2) Resmî kurumlar, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve kamu yararına çalışan dernekler tarafından çıkartılan gazete, kitap ve basılı yayınlar, hükümlülere ücretsiz olarak ve serbestçe verilir. Eğitim ve öğretimine devam eden hükümlülerin ders kitapları denetime tâbi tutulamaz. (3) Kurum disiplinini, düzenini veya güvenliğini bozan ya da tehlikeye düşüren, hükümlülerin iyileştirilmesi amacına ulaşmayı zorlaştıran yahut müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsayan hiçbir yayın hükümlüye verilmez. ”*

17. Ceza İnfaz Kurumları Kütüphane ve Kitaplık Yönergesinin 30'uncu maddesine göre: “*Oda veya Koğuşta okunmak üzere, kütüphane ve kitaplıklarda bulunan süreli ve süresiz yayınlar, hükümlü ve tutuklulara zimmetle verilir. Verilecek yayın sayısı, kütüphane ve kitaplık hizmetini aksatmayacak, oda veya koğuş düzenini bozmayacak şekilde, oda veya koğuştaki hükümlü ve tutuklu mevcudu ile kütüphane veya kitaplıkta bulunan yayın sayısı dikkate alınarak eğitim kurulu kararıyla belirlenir.*” Bu kapsamda, kitapların sayı ile sınırlandırılmaması halinde güvenlik ve asayişin sağlanması noktasında sorunların yaşanabildiği, ilgili mevzuat hükümleri değerlendirilerek mahpusların toplam on adet kitap bulundurabilmelerine ilişkin Eğitim Kurulu tarafından verilen 20/3/2018 tarihli Kararın makul olduğu değerlendirilmiş olup mezkûr iddia kapsamında hak ihlaline varan bir uygulamanın bulunmadığı değerlendirilmiştir.

18. Başvuranın kullanabildikleri tek iletişim aracı olan mektupları göndermekte sorun yaşadığını, diğer ceza infaz kurumlarında mektupların sorunsuz bir şekilde gönderildiği ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından PTT'nin düzenlemiş olduğu fiyat listesi çerçevesinde, Mektup Okuma Komisyonunca gelen/giden mektupların alıcısına/göndericisine verilmeden önce mevzuat hükümleri çerçevesinde incelendiği, Mektup Okuma Komisyonu tarafından gönderilmesi/verilmesi sakıncalı görülen mektuplar hakkında durumun tutanak ile kayıt altına alınarak Disiplin Kuruluna gönderildiği ve kısmen/tamamen sakıncalı mektup kararı alınması halinde durumun mahpusa tebliğ edilerek 15 gün içerisinde İnfaz Hakimliğine itiraz hakkı olduğunun bilgisinin verildiği ifade edilmiştir. Bu kapsamda, her ne kadar başvuran tarafından mektupların gönderiminde sorun yaşandığı iddia edilmiş olsa da muhatap Kurum tarafından söz konusu iddianın gerçeği yansıtmadığı, ilgili mevzuat hükümleri uyarınca Komisyon tarafından gerekli incelemenin yapılarak sakıncalı olmadığı tespit edildiği halinde mektupların mahpuslara teslim edildiği açıklanmış olup başvuranın soyut ve dayanaktan yoksun mezkûr iddiasının kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

19. Başvuranın adli suçlardan mahkûm olanların görüntülü telefon hakkından yararlanabilirken kendisinin sadece 10 dakika sesli telefon görüşmesi yapabildiği ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından Adalet Bakanlığı tarafından yürütülmekte olan ACEP kapsamında 20/12/2021 tarihinden itibaren mahpusların haftalık telefon görüşmelerini kesintisiz bir şekilde yapabilmeleri amacıyla ACEP görüşme sisteminin kurulumu yapıldığı, mevzuat hükümleri gereği başvuranın haftada 10 dakika sesli telefon görüşmesi yapabildiği ifade edilmiştir. Muhatap Kurumun cevabi yazısına ek olarak başvuranın mezkûr iddiası incelenmek üzere Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne gönderilmiştir. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından Kurumumuza gönderilen cevabi yazıda, ceza infaz kurumlarında telefon görüşmelerinin 5275 sayılı Kanun'un “*Hükümlünün telefon ile haberleşme hakkı*” başlıklı 66'ncı maddesi ve Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in “*Telefonla görüşme hakkı*” başlıklı 74'üncü maddesinde yer alan hükümler çerçevesinde gerçekleştirildiği, bahse konu başvuruda geçen iddiaya ilişkin olarak, ceza infaz kurumu idaresi ve görevli personel tarafından yapılan işlem ve uygulamaların ilgili mevzuat gereğince yerine getirildiği ifade edilmiş olup Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün cevabını içeren yazı başvurana iletilmiş ve başvuran mezkûr iddiasıyla ilgili bilgilendirilmiştir.

20. Sonuç olarak; ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirilmekle birlikte, yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki iddialar kapsamında hak ihlaline varan bir uygulama bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

14/9/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŐ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye